

Република Србија
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Број: 01-4072/1-2
30.08.2022.
Јагодина

На основу члана 11. став 3. Правилника о пријави и одбрани завршног рада на мастер академским студијама (број: 01-5812/1, од 24.12.2019.), а у складу са одлуком Наставно-научног већа Факултета, број: 01-5115/1, од 14.11.2019. године, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу обавештава јавност

I. Ставља се на увид јавности завршни рад на мастер академским студијама, под називом *Ставови учитеља о проблемској настави природе и друштва*, кандидата Александре Петровић и *Извештај комисије за оцену и одбрану наведеној завршној ради* број 01-4072/1 од 24.08.2022. године.

II. Извештај Комисије ставља се на увид јавности објављивањем на сајту Факултета. Завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије стављају се на увид јавности у библиотеци Факултета.

III. Рок објављивања: 8 дана.

IV. Примедбе и предлози на урађени завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије достављају се у предвиђеном року преко пословног секретара.

Достављено администратору и библиотеци, и истакнуто на огласној табли 30.08.2022. године.

Самостални стручно-технички сарадник
за студије и студентска питања – мастер

и докторске студије
Милан Лукић
Милан Лукић

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Извештај о урађеном мастер раду

Библиотека Србије
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

ПРЕДМЕТ	24. 8. 2022.	
ОДЛУКА		ДАНС
01	404211	

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу број 01-1716/1 од 6.5.2022. године образована је Комисија за оцену и одбрану мастер рада *Ставови учитеља о проблемској настави природе и друштва*, кандидата Александре Петровић, број досијеа I-11/2020-МС (у даљем тексту: Комисија), у саставу:

1. Проф. др Александра Михајловић, ванредни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, ужа научна област *Методика наставе математике*, председник Комисије.
2. Доц. др Јелена Младеновић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, ужа научна област *Примењена биологија*, члан Комисије.
3. Проф. др Оливера Џекић-Јовановић, ванредни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, ужа научна област *Методика наставе природе и друштва*, ментор.

Након прегледа урађеног мастер рада Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу следећи

И З В Е Ш Т А Ј

Александра Петровић (бр. досијеа I-11/2020-МС) уписала је мастер академске студије *Мастер учитељ* на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу школске 2019/2020. године.

Студенткиња је након добијене сагласности ментора предала Служби за студентска и наставна питања Факултета мастер рад под називом *Ставови учитеља о проблемској настави природе и друштва*. Мастер рад садржи пет поглавља: Уводна разматрања; Теоријски део рада; Методологију истраживања, Интерпретацију и анализу резултата истраживања и Закључна разматрања и педагошке импликације. У оквиру прилога дат је истраживачки инструмент, анкетни упитник за учитеље. Рад је урађен на 70 страница формата А4 компјутерски обрађеног текста. Попис извора и литературе садржи 47 библиографских јединица.

Мастер рад Александре Петровић урађен је у складу са одабраном темом и садржи све битне елементе неопходне за овакву врсту рада. Коришћењем адекватних метода рада, добијени су резултати који су анализирани и дискутовани, након чега су изведени одговарајући закључци.

Резултати мастер рада *Ставови учитеља о проблемској настави природе и друштва* огледају се у следећем:

Две трећине испитаних учитеља, који процењују да се у пракси проблемска настава предмета Природа и друштво примењује једном недељно или два пута недељно, могло би се закључити да такви резултати показују да је проблемска настава оптимално заступљен начин наставног рада у пракси. С друге стране, треба поменути да је око трећина испитаних учитеља проценило да се овај начин рада ретко примењује на часовима предмета Природа и друштво, односно да је заступљен три пута месечно или ређе. Представљени резултати наводе на закључак да у пракси постоје две групе учитеља, учитељи који често примењују проблемску наставу и с друге стране, нешто мања група учитеља која овај начин рада ретко примењује у настави предмета Природа и друштво.

Разликују се четири начина примене проблемски оријентисане наставе: проблемски монолог; проблемски дијалог; модел самосталне активности и модел стваралачке активности. Сходно добијеним резултатима, може се закључити да се у настави предмета Природа и друштво најчешће примењују проблемски дијалог, потом следи модел стваралачке активности, на трећем месту је проблемски монолог активности, а да је на последњем месту према учесталости примене модел самосталне активности.

Трећи задатак истраживања односио се на испитивање карактеристика реализације проблемске наставе у настави предмета Природа и друштво. Овим задатком настојало се да се утврди на којим наставним часовима се проблемска настава најучесталије примењује (обрада, утврђивање), као и који се наставни облици рада и наставне методе претежно користе. Резултати истраживања показују да се у погледу карактеристика реализације, проблемска настава углавном реализује на часовима обраде новог градива, посредством дијалошке методе, а применом групног облика рада у настави предмета Природа и друштво.

У овом истраживању пошло се од претпоставке да учитељи изражавају позитивне ставове о погодности садржаја предмета Природа и друштво за примену проблемске наставе. Међу учитељима преовладава став да проблемска настава у настави предмета Природа и друштво позитивно утиче на ниво и квалитет постигнућа. У време када се као приоритети у образовању издвајају подршка ученика у учењу и напредовању, као и развој мотивације и интересовања, значајно је навести налаз да већина учитеља дели мишљење да проблемска настава јесте начин рада који то омогућава. Сходно томе, висок проценат учитеља наводи да кроз реализацију проблемске наставе у настави предмета Природа и друштво настава ученицима постаје занимљивија, али и да такав начин рада позитивно утиче на развој одређених способности и вештина значајних за процес учења. Учитељи су углавном имају

неодлучан став о сложености примене проблемске наставе у раду са ученицима првог циклуса основне школе и о процени да ли је проблемска настава адекватна само за рад с напредним ученицима. Дескриптивни подаци говоре да се 39,68% учитеља у потпуности или углавном слаже с тврђњом да је примена проблемске наставе у раду са ученицима првог циклуса основне школе превише сложена. С наведеном тврђњом не слаже се 36,51% испитаних учитеља. Такође, дескриптивни подаци показују да се само четвртина испитаних учитеља (25,40%) не слаже са тврђњом да је проблемска настава пре свега адекватан начин рада за рад са напредним ученицима. Нешто више од половине анкетираних учитеља је неодлучно када је у питању тврђња *Ученици првог циклуса нису доволно зрели да на наставном часу решавају проблеме из предмета Природа и друштво*. Већина испитаника не слаже се с тврђњом да Природа и друштво представља наставни предмет у коме начин наставног рада значајно не утиче на успех ученика, већ да су за успех ученика првенствено одговорне интелектуалне способности ученика (61,90%).

Иако међу учитељима преовладава став да ученици треба да заузимају активан положај у настави, ширу употребу проблемски оријентисана наставе потенцијално може да омета и не тако ретко мишљење учитеља да се садржи предмета Природа и друштво најбоље уче кроз пажљиво слушање предавања, као и да је ученике потребно подучавати прецизним процедурима и поступцима у настави.

Учитељи проблемску наставу у настави предмета Природа и друштво виде као захтеван начин рада у погледу припреме и организације. Такође, они су мишљења да је педагошко вођење захтевније у односу на класичан начин рада. Сматрају да је проблемска настава у настави предмета Природа и друштво непредвидива у погледу исхода, јер зависи од успеха ученика да реши проблемске задатке, као и да је теже вредновати рад ученика. Наведени резултати сугеришу да, иако учитељи себе углавном процењују као компетентне за примену овог начина рада, постоје одређене теме које би могле да унапреде реализацију проблемске наставе у пракси, као што су на пример следеће: формулисање и избор проблема, педагошко вођење (усмеравање) у процесу решавања проблема, примена разноврсних облика рада и наставних метода у контексту проблемске наставе у настави предмета Природа и друштво и тако даље.

Сумирајући резултате истраживања може се закључити да је општа хипотеза истраживања потврђена, односно да учитељи имају позитивне ставове о методичким специфичностима, значају и могућностима примене проблемске наставе у наставној пракси предмета Природа и друштво.

Реализовано истраживање дало је увид у ставове учитеља у вези са проблемском наставом у наставној пракси предмета Природа и друштво. Добијени резултати истраживања би потенцијално могли да наставницима дају смернице за успешнију организацију и реализацију проблемски оријентисане наставе. Чини се да налази говоре у прилог потребе за чешћом реализацијом овог начина рада у пракси. Свакако треба нагласити да наставни програми који су проблемски оријентисани, као и уџбеници који су засновани на принципима проблемског излагања, у већој мери би подржали учитеље да проблемски начин рада постане саставни део њихове праксе предмета Природа и друштво. Без системске подршке наставницима на различитим нивоима, проблемски

начин рада ће и даље бити начин рада који се спорадично уводи и представља као иновација.

Импликације истраживања односе се на потребу за даљим проучавањем примене проблемске наставе у наставној пракси предмета Природа и друштво. Даље проучавање примене проблемске наставе у наставној пракси предмета Природа и друштво захтева и конструисање стандардизованих мерних инструмената који би обезбедили релевантност добијених резултата. За потребе овог истраживања наменски је конструисан инструмент, који задовољава критеријум релијабилности, међутим то не умањује потребу за израдом стандардизованих мерних инструмената, посебно што проучавање примене проблемске наставе постаје све актуелнија тема за истраживаче са различитих подручја.

Посматрано са аспекта лимитираности резултата добијених истраживањем, свакако треба поменути узорак са аспекта величине. У овом истраживању коришћен је узорак од 63 испитаника, учитеља основних школа. У складу са тим, резултате добијене истраживањем треба прихватити са резервом, јер би се вероватно на другачијем узорку добили и другачији резултати. Ограниччење овог истраживања су и то што је истраживање рађено за време када се ситуација са пандемијом делимично стабилизовала па су учитељи оптерећени самом ситуацијом и нису у великој мери били заинтересовани. Такође, једно од ограничења је и то што готово да и нема истраживања која се конкретно односе на ставове учитеља у вези са проблемском наставом у наставној пракси предмета Природа и друштво иако ова област пружа многе могућности.

Имајући у виду поменута ограничења, резултати добијени истраживањем могу послужити као полазна основа за даља истраживања у вези са применом проблемске наставе у наставној пракси предмета Природа и друштво.

На основу укупне оцене мастер рада кандидата Александре Петровић чланови Комисије предлажу Наставно-научном већу Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу да усвоји позитивну оцену мастер рада и кандидату одобри јавну одбрану.

У Јагодини,

24.8. 2022. године

КОМИСИЈА

Проф. др Александра Михајловић, председник

Доц. др Јелена Младеновић, члан

Проф. др Оливера Ћекић-Јовановић, члан-ментор